

OKUR KATKISI..

İstiklal TÜRKER

istiklalsiz.olmaz@googlemail.com, 8.6.14

Kitabın adı: **Bir Propaganda Silahı Olarak Basın**

<http://www.dr.com.tr/kitap/bir-propaganda-silahi-olarak-basin/onur-oymen/arastirma-tarih/politika-arastirma/politika/urunno=0000000591699>

Dünya’da ve Türkiye’de Sansür Baskı ve Yönlendirme

Yazarı: **Onur Öymen**

Remzi Kitabevi A.Ş., 1. Baskı / Nisan 2014, 494 sayfa, 30.00 TL, İnternet Satış Fiyatı: 20.62 TL

(...)

Arka Kapak:

Onur Öymen, Danimarka ve Almanya büyükelçiliklerinden sonra Dışişleri Bakanlığı Müsteşarlığı, daha sonra da NATO daimi Temsilciliği yaptı. Emekliye ayrıldıktan sonra siyasete girdi, İstanbul ve Bursa milletvekili oldu. Öymen bu kitabında geçmişten bugüne, dünyada ve Türkiye’de liderlerin halkın gerçekleri öğrenmesini engellemek için neler yaptıklarını anlatıyor. Sansür, baskı ve cezalandırma en sık başvurulan yöntemler. Bunlara karşı cesaretle direnip mücadele eden, mesleğinin yüz akı gazeteciler de var, boyun eğip hükümetlerin bir propaganda aracı olmayı kabul edenler de... Hapse girmeyi, hatta hayatını feda etmeyi göze alanlar da var, iliştilmiş gazeteciliği kabul edenler de... Savaşta ve barışta devletler basını propaganda amacıyla geniş ölçüde kullanıyor. Bazen gazetecilerin vatanseverlik duygularından yararlanıyorlar, bazen de onları elde etmek için menfaat sağlama yoluna gidiyorlar. Türkiye’nin basın tarihinde de kısa özgürlük dönemlerini, baskı ve zulüm dönemleri izliyor. Kalemını işgal kuvvetlerinin övmek için kullananların yanında Milli Mücadele’yi cesaretle savunurken ölümü göze alanlar da var. Bugün ne yazık ki, Türkiye basını özgürlüğünde dünya devletlerinin çoğunun gerisinde kalıyor. Bu dönemde özgürlük ve demokrasi için mücadele edenler gelecek kuşakların övünç kaynağı olacak.

(...)

Sayfa 15:

Kendi çıkarlarının gereğini başka ülkelere kabul ettirmek için askeri gücü veya güç kullanma tehdidini çok açık biçimde kullanıyorlardı. Buna evvelce gambot (gunboat) diplomasisi deniliyordu. Amerikan siyasi tarihinde “büyük sopa politikası” deyiminin de kullanıldığını görüyoruz.

(...)

Sayfa 26:

O devirdeki gazeteler sömürge makamlarını rahatsız edecek haber ve yorumlar yayınlamaktan özenle kaçınıyorlar. İngilizcedeki ünlü **“Kral daima haklıdır”** sözü herhalde o zamanlardan kalma.

(...)

Sayfa 29:

Amerika'nın ilk başkanlarından Thomas Jefferson, basın özgürlüğüne çok önem veriyordu. Şu sözler **Thomas Jefferson**'a aittir:

“Bana basınsız bir hükümetle hükümeteş basın arasında bir seçim yap desenez, ben hiç duraksamadan ikincisini seçerim.”

(...)

Sayfa 35:

372 yılında İmparator Valens, Hristiyanlıkla ilgili olmayan bütün eserlerin yakılmasını emretti. İmparatorun bu konudaki tavrından etkilenen bazı şehir ve kasaba yöneticileri de kendi kütüphanelerini imha ettiler. Demek ki, biat kültürü, lidere körü körüne itaat etme adeti o zaman da varmış.

(...)

Sayfa 41:

1826'da sansür kuralları daha da sertleştirildi. Artık yayın izni vermeye yetkili makam Çar'ın kendisi veya onun görevlendirdiği özel büroydu. Bu büro zamanla Rus istihbarat servisine dönüştü.

(...)

Sayfa 44:

Kendisi de bir din adamı olmasına rağmen Fransa Başbakanı Kardinal Richelieu, sansür yetkisini kilisenin elinden alıp kraliyet makamlarına veriyor. “Bana bir adamın yazdığı altı satırlık bir metni getirin, ben onu idama götürmenin yolunu bulurum,” sözleri de işte bu Richelieu'ye ait.

(...)

Sayfa 50:

“1918'e dek Fransızlar cumhuriyete inanıyorlardı. 1918'den sonra onları cumhuriyetten öğrendirmek, uzaklaştırmak, yerine ilk dokunuşta dağılıverecek bir demokrasi hayaleti koymak oyununa girildi. Dışarıdan düşmanların idare ettikleri oyun ince ve şeytaniydi. Fakat bu oyuna içeride paraları üzerine titreyenler, iktidar mevkiine susayanlar, bütün hasetçiler, kıskançlar, kabiliyetsizler ve alçaklar kapıldılar. Fransa'nın yaşaması için cumhuriyet batsın diyenler oldu. Bu suikastçıların kullandığı başlıca silah basın oldu. Demokratik bir rejimde basın yalan söylese rejim de ölüme mahkum olur. Çünkü hakimiyete sahip olan millet eğer doğru haber alamazsa hakimiyetini serbestçe kullanamaz.” Pierre Lazareff

(...)

Sayfa 62:

Onun döneminde imparatorluk bir polis devletine dönüşmüştü. Abdülhamit dönemi, devletin din unsurunu eskisinden çok daha fazla ön plana çıkardığı bir dönem olmuştu. Okullarda din dersleri artırılmıştı. Din unsuru kullanılarak başka İslam devletleriyle yakın ilişkiler kurulmasına çalışılıyor, bu amaçla Cezayir'e, Mısır'a ve Hindistan'a temsilciler gönderiliyordu.

(...)

Sayfa 68:

31 Mart vakasının teşvikçilerinden olan Derviş Vahdeti, bu olaydan önceki yazılarında sık sık İngiltere'den övgüyle söz ediyor. Ona göre Rus Çarı ve İngiliz kralı İslam'ın dostlarıdır. 19. yüzyılın sonlarında ve 20. Yüzyılın başlarında, İstanbul'da devlet hayatında genel olarak İngilizlerin aşırı

derecede etkili olduğunu söylemek abartmalı olmaz. Bunun en yakın tanıklarından biri **Mareşal Fevzi Çakmak**'tır.

(...)

Sayfa 80-81-82:

Bu koşullarda Malta'ya sürgün edilen siyasetçiler, gazeteciler ve devlet görevlileri yaklaşık iki buçuk yıl orada kalırlar. İngiliz makamları onların mahkum edilmelerini sağlayacak hiçbir delili bulamamıştır. Refi Cevat'ın hınç ve öfke dolu sözlerle idamını desteklediği Boğazlıyan Kaymakamı ve Yozgat Mutasarrıf Vekili Kemal Bey sözde Ermeni katliamıyla suçlanmıştır. 2 Şubat 1919'da başlayan yargılamasında Nemrut Mustafa Paşa'nın özel gayretleriyle düzmece tanıklar dinlenmiş, sanığa savunma olanağı tanınmamıştır.

Nemrut Mustafa kimdi?

Emekli bir tümgeneral olan Mustafa Paşa, İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiserinin 5 Ocak 1919'da yazdığı bir raporda bildirdiğine göre, **İngiliz Mandası altında Özerk Kürdistan kurulması** fikrini destekleyenlerdendi. Böyle bir zat nasıl olmuştu da Örfi İdare Mahkemesi başkanlığına getirilmişti? Çünkü kendisi hem İngilizlerin hem de Damat Ferit'in himayesindeydi. Yargıladığı sanıklardan Hüsamettin Ertürk'e söylediği şu sözler birçok şeyi açıklamaya yeter:

“Sizin dürüst bir asker olduğunuza inanıyorum ama işgal altında çalışan bir Divanı Harp, vicdanından ziyade hisleriyle hareket eder. Bu bize yukarıdan gelen emirdir.”

Mustafa Kemal Paşa'yı ve arkadaşlarını 11 Mayıs 1920'de idam kararına çarptıran da Nemrut Mustafa'nın başkanlığını yaptığı mahkemedir. Mahkemeyi yönlendiren İngilizler bile artık bu kadar hukuksuzluğa göz yumamadılar, Nusret Bey'i Malta sürgünlerinin arasına katarak İstanbul'dan uzaklaştırmaya çalıştılar.

(...)

Sayfa 84:

O sırada Anadolu'daki milli kuvvetlerin elinde de İngiliz esirler vardır. Savunma Bakanı Churchill, Malta sürgünleriyle bunların değiş tokuş yapılabileceğini düşünüyordu. 7 Mart 1921'de Londra'da Ankara Hükümeti'nin temsilcisi Bekir Sami Bey'le İngiliz yetkililer bir toplantı yaptılar. İngilizler bu sefer Türklerin elindeki İngiliz esirlerine karşılık Malta'daki Türk sürgünlerin bir kısmının serbest bırakılmasını önerdiler. Bekir Sami Bey talimatını aşarak kısmi bir anlaşma imzaladı. Atatürk bu anlaşmayı kabul etmedi. İngilizler Malta sürgünlerinden bir bölümünü serbest bıraktılar ama Ankara ustaca bir diplomasiyle elindeki İngiliz esirleri serbest bırakmıyordu. Ankara Hükümeti aynı zamanda bir propaganda savaşına girişti.

(...)

Sayfa 94-95:

Atatürk, Cumhuriyetin ilanından hemen sonra, 1 Kasım 1923 tarihinde bu konuda şöyle diyor:

“Muhterem efendiler, basın özgürlüğünden doğacak sakıncaların giderilmesi doğrudan doğruya basın özgürlüğüyle sağlanmalıdır.”

Devrin önde gelen siyasetçilerinden Şükrü Kaya'nın görüşleri de şöyleydi:

“Yazarlarımız ülke işlerini eleştirmekte özgürdürler. Eleştirme özgürlüğü ve çerçevesini saptayacak ve sınırlandıracak olan yazarın irfanı, vicdanı ve sağduyusudur.”

Ulus başyazarı Falih Rıfkı Atay da şöyle diyor:

“Bizdeki basın özgürlüğüne birçok Batılı meslektaşlarımızın imrendiğini biliyoruz. Cumhuriyet yönetimi kendi kusurlarını düzeltmek görevini gazeteciye bırakmıştır. Her yazar, kanunlara bakarak kalemini kolayca ayar edebilir.”

(...)

Sayfa 96:

O sırada Türkiye **Hatay sorunu**yla uğraşiyor. Fransa'nın çıkardığı zorlukları, yaptığı engellemeleri ortadan kaldırmak için basın yoluyla bazı mesajlar vermek gerekiyor. Bu mesajları devletin resmi görüşü olarak dile getirmek diplomasinin kurallarına uymayacak. Onun için bizzat Atatürk tarafından yazılan makaleler 22-26 Ocak 1937 tarihlerinde Vakit gazetesinde Asım Us imzasıyla yayınlanıyor.

(...)

Sayfa 120-121:

İngiliz Propaganda Örgütü Wellington House'un Sıra Dışı Faaliyetleri Halkı savaşa girme fikrine alıştırmak görevini üstlenen Ulusal Vatanseverler Birliği adında bir sivil toplum örgütü.

(...)

Sayfa 126:

Oysa Rusya'nın 1915 yılında Almanya'yla yürüttüğü savaş sırasında Yahudilere karşı yaptığı katliam nedeniyle Amerika'daki itibarı çok düşüktü. İngilizler Amerika'daki Yahudi lobisinin baskısıyla Amerikan Hükümeti'nin Rusya'yla aynı safta savaşa katılmayı kabul etmeyeceğinden kaygı duyuyorlardı. Böyle bir ihtimali önlemenin yolu, Türklerin Rusların yaptığından daha da vahim bir katliam yaptığı iddiasını Amerikan kamuoyuna sunmaktı. İşte İngiliz Propaganda teşkilatı Wellington House'un Türklerin Ermenilere karşı soykırım yaptığı iddiasını en önemli propaganda malzemelerinden biri yapmasının arkasındaki gerekçe buydu.

(...)

Sayfa 139:

Bir Musevi vatandaşımızın desteğiyle New York'ta bir büro açan Sertel, o yıllarda Türk kurtuluş hareketinin Amerika'daki sesi gibi çalıştı. http://tr.wikipedia.org/wiki/Zekeriya_Sertel

(...)

Sayfa 141:

Ermenistan'ın ilk başbakanı Ovannes Kaçaznuni özetle şunları vurguladı:

- Gönüllü silahlı birliklerin oluşturulması hataydı.
- Kayıtsız şartsız Rusya'ya bağlanması doğru değildi.
- Türklerden yana olan güç dengesi hesaba katılmamıştı.
- Tehcir kararı amacına uygundu.
- Türkiye savunma içgüdüleriyle hareket etmişti.
- Taşnaklar Ermenistan'da bir diktatörlük kurmuşlardı.
- Müslüman nüfusu katletmişlerdi.
- Ermeni terörü Batı kamuoyunu kazanmaya yönelikti.
- Taşnak yönetimi dışında suçlu aranmamalıydı.
- Taşnak Partisi'nin siyasi intihardan başka yapacağı bir şey yoktu.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Ovannes_Ka%C3%A7aznuni

(...)

Sayfa 144:

1984 yılında büyük bir Fransız şirketi Dışişleri Bakanı Büyükelçi Vahit Halefoğlu'na Mersin'de yapılması tasarlanan nükleer santral projesi için çok cazip bir teklif getirdi. Vahit Halefoğlu bu önerileri dinledikten sonra kendilerine şunları söyledi: "Projeniz gerçekten çok cazip. Ama siz bu odadan ayrıldıktan sonra ben bu projenizi şu çöp sepetine atacağım. Çünkü siz Ermeni terör örgütlerine bu kadar müsamaha gösterirken, ben Fransa'dan gelecek hiçbir projeyi hükümete teklif bile edemem." İki hafta sonra Galatasaray Lisesi'nin eski öğretmenlerinden Etienne Manaque, Cumhurbaşkanı Mitterrand'ın özel temsilcisi olarak geldi: "Bu konuda hata yaptığımızı kabul ediyoruz. Bundan sonra Fransa'da Ermeni teröristlere en küçük bir müsamaha bile gösterilmeyecektir."

(...)

Sayfa 145:

Dikkat çeken nokta I. Dünya Savaşı yıllarında Türkiye'yle en yakın temas içinde olan ve İstanbul'un işgalinden sonra Ermenilerin hamisi kesilen, pek çok Türk devlet memurunun gerçek dışı katliam iddialarıyla idamına veya hapis cezasına çarptırılmasına sebep olan İngiltere'nin parlamentosundan böyle bir karar çıkarmamış olmasıdır. İki İngiliz bakan çeşitli vesilelerle yaptıkları açıklamalarda İngiltere'nin hiçbir zaman soykırım iddiasını kabul etmeyeceğini açıkladılar.

(...)

Sayfa 172:

Goebbels'in bütün bu örgütleri kendi denetimine alması kolay olmamış, bu iş çok uzun zaman almış, her zaman da başarılı olamamıştır. Özellikle savaş yıllarında Silahlı Kuvvetler, propaganda alanındaki yetkilerini devretmek istememiştir. Birbirlerine karşı güvensizlik duyan üst düzey yöneticiler, kendilerine rakip gördüklerinin dosyasını tutmaktadır.

(...)

Sayfa 174:

SA (Sturmabteilung) tasfiyesi sırasında öldürülenler arasında Başbakan Yardımcısı von Papen'in destekçileri de vardır. Von Papen'in kendi makam odasına bile girmesine izin verilmez. Artık onun istifa etmekten başka seçeneği kalmamıştır. SA'ların büyük ölçüde tasfiyesine yol açan o geceye "uzun bıçaklılar gecesi" denilmektedir. Daha sonraki yıllarda von Papen Ankara'ya büyükelçi olarak atanır. Cumhurbaşkanı Paul von Hindenburg 2 Ağustos 1934 tarihinden ölür. Cumhurbaşkanlığı makamı başbakanlıkla birleştirilecek ve Hitler her iki makamın birden yetkilerini üstlenecektir.

(...)

Sayfa 186-187:

Savaş yıllarında Hitler'in izlediği propaganda stratejisi şu esaslara dayanıyordu:

- Halkı sürekli olarak propagandalarla meşgul etmek, propaganda kampanyasının soğumasına izin vermemek.
- Hiçbir zaman hata yaptığını kabul etmemek.
- Hasminizin herhangi bir konuda, en önemsiz meselelerde bile haklı olabileceğini söylememek.
- Yaptıklarınızdan başka seçenekler de olabileceğini hiçbir zaman kabul etmemek.
- Size yönelik suçlamaları içeriği ne olursa olsun derhal reddetmek.
- Her defasında tek bir düşmanı karşınıza almak ve bütün kötülükleri ona yüklemek.
- Halkın her zaman büyük bir yalana küçük bir yalandan daha kolay inanabileceğini unutmamak.
- Yalanı sürekli olarak tekrarlıyorsanız, halkın sonunda bu yalanı doğru kabul edeceğini hatırdan çıkarmamak. George Orwell'in 1984 adlı kitabında da "büyük yalan" teorisinin örneklerine rastlanır.

(...)

Sayfa 191-192:

26 Ekim 1938 tarihinde gizli servis Gestapo'nun başındaki Heinrich Himmler, Almanya'da yaşayan Polonyalı Yahudilerin sınır dışına sürülmeleri emrini verdi. Birkaç gün içinde Almanya'da yaşayan 18.000 Polonyalı Yahudi ülkelerine sürüldü. 9-10 Kasım 1938 gecesi Almanya'nın her yerinde Yahudilerin evlerine, dükkanlarına, sinagoglara yönelik büyük saldırılar başladı. Bu saldırıya, yapılan tahribatı, yıkılan binaları ve kırılan camları simgelemek üzere "kristal gece" deniliyor.

(...)

Sayfa 208:

Bir de kara propaganda vardı. http://en.wikipedia.org/wiki/Black_propaganda

Alman radyolarında William Joyce adlı bir spiker tarafından her gece yayınlanan ve İngiliz halkına savaşı kaybedeceğini söyleyen program, aşırı mübalağalı söylemleri ve kullandığı dil açısından çok

tuhaf bulunduğu için İngiliz halkının ilgisini çekmişti. O program her gece 6 milyon İngiliz tarafından dinleniyordu. Buna karşılık İngilizler de Sefton Delmer adlı bir gazetecinin sunduğu Almanca programlar yayınlıyordu. Bu programlarda Alman dinleyicilerin kafasını karıştırmak için bir yandan İngiltere'yi eleştirici sözler söyleniyor ama arkasından da Hitler hakkında ağır suçlamalarda bulunuluyordu. Almanya'da geniş bir izleyici kitlesini çeken bu programlar Nazi yönetimini o kadar rahatsız etti ki, bu yayınları izleyenlerin yakalanıp idam cezasına çarptırılacağını ilan ettiler.

(...)

Sayfa 216:

Gene de Roosevelt ile Stalin'in yaklaşması Churchill'i rahatsız ediyordu. Bir keresinde Violet Bonham Carter'a şu şaşkıncı sözleri söylemişti: "Ne kadar küçük bir milletiz. Tahran'da bir yanımda Rus ayısı oturuyor, öbür yanımda Amerikan bufalosu. Ben de ortalarında küçük ve zavallı bir İngiliz eşeği gibi kalıyorum." I. ve II. Dünya savaşları, Amerika'nın parası, malzemesi ve insan gücü olmadan İngiltere'nin büyük bir savaşı kazanamayacağını göstermişti. Churchill'in bütün propaganda çalışmalarına ve İngiltere'yi üstün gösterme çabalarına rağmen bütün dünya bu gerçeği görmüştü.

(...)

Sayfa 222-223:

Roosevelt'in propaganda ve enformasyon konularındaki yakın danışmanlığını üstlenen Nelson Rockefeller, özellikle Nazilerin Güney Amerika'daki propaganda faaliyetlerinden rahatsız.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Nelson_Rockefeller

Başkana bu faaliyetlerin önlenmesini öneriyor. Bu öneri üzerine Amerika'nın görüşlerini yansıtan gazeteler ve dergiler, Güney Amerika ve Karayip ülkelerinde geniş ölçüde dağıtılmaya başlanıyor. Buna benzer bir propaganda çalışmasına da Avrupa ülkelerinde de girişiliyor. Bu amaçla kurulan örgütün adı "Enformasyonun Koordinasyonu Örgütü" (CIO). Bu örgüt 1942 yılında Stratejik Hizmetler Ofisi (OSS) ile birleştiriliyor. Savaştan sonra, 1947 yılında kurulacak olan CIA'nın nüvesini bu kuruluşlar oluşturuyor.

(...)

Sayfa 234-235:

İngilizler de beklenmedik bir adım attılar; Fransa'daki Özgürlük Hareketi'ne "de Gaulle adına yayın yapan" Radio Patrie adında destek amacıyla yeni bir kanal kurdular. Oysa de Gaulle'ün bundan haberi ve buna rızası yoktu. Bu kanalın kurulması Fransız direnişçilerin bir bölümüyle temas içinde olan İngiliz istihbarat servislerinin önerisiyle gerçekleştirilmişti. Ancak bu kanal uzun ömürlü olmadı. 1943 yılının Haziran ayında Radio Patrie kapatıldı, onun yerine İngilizlerle Fransızların birlikte yöneteceği yeni bir gizli radyo kuruldu: "l'Honneur et Patrie." İngilizlerle Fransız Özgürlük Hareketi arasında buzlar çözülmeye başlamıştı ama geçmişte yaşananlar herkes için derslerle doluydu. Özellikle savaş sırasında İngilizlerin yalnız düşmanlarıyla değil, bazen dostlarıyla da mücadele edebildikleri görülmüştü. Diplomaside hiçbir zaman başka bir ülkeye tam güvenerek yola çıkılmazdı. İngiltere'nin eski başbakanlarından Lord Palmerston ünlü sözünü boşuna söylememişti: "İngiltere'nin ebedi dost ve düşmanları yoktur, değişmez menfaatleri vardır."

(...)

Sayfa 237:

Savaş boyunca düşmana hizmet eden teslimiyetçi yaklaşımla işgal kuvvetlerinin sözcülüğünü yapan gazeteciler kendilerini kurtarma telaşına girdiler. Bunların en önde gelenlerinden biri Jean Hérold-Paquis'ydi. Almanların savaşı kaybedeceğini anlayınca hemen Fransa'yı terk etti. Ama sonunda yakalandı ve 13 Ekim 1945 tarihinde kurşuna dizildi. İşgal kuvvetleriyle işbirliği yapan radyolarda çalışan gazeteciler, spikerler ve yönetim kadroları yargılandılar. Radyolarda geniş bir tasfiye hareketine girişildi.

(...)

Sayfa 240:

Savaştan sonra bu örgütler yeni bir kimlik kazandılar ve büyük ölçüde Türk-alman dostluğuna ve işbirliğine hizmet eden kuruluşlar haline geldiler. Örneğin Teutonia Derneği, 1954 yılında ismini Alman Kulübü olarak değiştirdi. Bonn'da da "Alman-Türk Toplumunu" adında bir dostluk derneği kuruldu. Almanya başbakanlığı görevini üstlenecek olan Adenauer de, derneğin üyeleri arasındaydı. Türkiye'deki propaganda faaliyetleri sadece basını ve radyoyu etkilemekten ibaret değildi. Her uygun ortamda broşürler dağıtılıyor ve "fısıltı gazetesi" denilen yöntemle çeşitli rivayetlerin topluma yayılmasına çalışılıyordu. İngilizlerin faaliyetlerini Special Operations Executive (SOE) denen kuruluş yönetiyor, Alman istihbaratını ise Deutsche Nachrichtenbüro (DNB) idare ediyordu.

(...)

Sayfa 242-243:

Türk Emniyet yetkilileri özellikle Ankara, İstanbul, ve İzmir gibi şehirlerde Nazi propagandası yapanların isimlerini de tespit etmiş bulunuyorlardı. Ancak Türk istihbarat ve emniyet teşkilatlarına gelen bu bilgilerin ne kadarı gerçekleri yansıtıyordu, ne kadarı karşı tarafın propaganda görevlileri tarafından üretilmişti, bunu bilmek mümkün değil. Tan gazetesinde Selami İzzet Sedes imzasıyla yayınlanan bir yazı "Beşinci kol gırtlığımızı sarılsın diye mi bekliyoruz?" başlığını taşıyordu. Türk makamları Almanların Suriye, Lübnan gibi Ortadoğu'daki faaliyetlerini de yakından izliyorlardı. Bu arada Arap Birliği'nin, Arap, Ermeni ve Kürt bağımsızlık hareketlerinin, Almanların yardımıyla başarılabilir olduğu yolundaki haberlerin bu ülkede propaganda malzemesi yapıldığı da öğrenilmişti. Özellikle Suriye'de Gestapo, Alman Askeri İstihbarat Bürosu ve alman Konsoloslukları aracılığıyla bu faaliyetler yürütülüyordu. Bu arada Bedirhanzade Kamuran'ın liderliğindeki Hoybun örgütü ve diğer Kürt militanlar aracılığıyla Alman propagandası yürütülmeye çalışılıyor, Şam'da alman sermayesiyle Kürtçe alfabe, tarih ve başka okul kitapları bastırılıyor, Cezayir'de Haco Ağa aracılığıyla Kürtçe eğitim verecek bir okulun açılması için girişimlerde bulunuluyordu. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Hoybun> Fransız istihbarat örgütleri de Suriye ve Lübnan'da Almanya'nın bu propaganda faaliyetlerini izliyor ve etkisiz kılmaya çalışıyorlardı.

(...)

Sayfa 251:

Savaş yıllarında Ankara, propaganda savaşının yanı sıra casusluk savaşının da merkezlerinden biri haline gelmişti. 1942'de İngiltere'nin Ankara Büyükelçisi Sir Hughe Knatchbull-Hugessen'in hizmetkârı olarak görevlendirilen Arnavut asıllı Elyesa Bazna, büyükelçinin odasında ele geçirdiği bazı çok gizli belgeleri ... 20.000 sterlin karşılığında sattı. Almanlar tarafından Çiçero kod adı verilen Bazna'nın ulaştırdığı belgeler arasında, İngiltere'nin Türk havaalanlarından Romanya'daki petrol tesislerini bombardıman etmek için yararlanmaya çalıştığı yolunda bilgiler içeren belge ve fotoğraflar da yer almaktaydı. Alman istihbarat servisleri Çiçero'ya yaptığı bütün hizmetlerin karşılığında 300.000 sterlin ödedi. Ancak bu paraların Almanlar tarafından İngiliz ekonomisini çökertmek için bastıkları sahte paralar olduğu anlaşıldı. Çiçero savaştan sonra Federal Alman Hükümeti'ne bir tazminat davası açtı. Sonunda kendisine küçük bir ödemede bulunuldu. Çiçero, 1970 yılında Münih'te yoksulluk içinde öldü. http://tr.wikipedia.org/wiki/Elyesa_Bazna

(...)

Sayfa 255-256-257:

Dünyanın en ünlü ajanslarından biri Associated Press. Dünyada yaşayan insanların yaklaşık yarısının her gün Associated Press kaynaklı bir haberi okuduğu veya gördüğü söyleniyor. 7 Mayıs 1945'te Almanlar Almanlar Fransa'nın Reims şehrindeki küçük bir okulda Müttefiklere teslim oluyorlar. Bu önemli haberi dünyaya duyurmak gerekir. Ancak sansür makamları buna henüz izin vermiyorlar. Çünkü Reims'teki teslim töreninde savaşın galiplerinden Sovyetler Birliği'nin temsilcileri yoktur. 16 gazeteci Reims'e bu tarihi ana şahit olmak için götürülür. Hepsi sansürün bu yasağına uyarlar. Biri dışında! AP'nin Paris temsilcisi Edward Kennedy.

[http://en.wikipedia.org/wiki/Edward_Kennedy_\(journalist\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Edward_Kennedy_(journalist))

1851 yılında Berlin’de kurulan Reuters Haber Ajansı’nın tarihinde uyulmasına özen gösterilen bazı ilkeler var. Örneğin Reuters hiçbir zaman terörist kelimesini kullanmamakla ünlü. Ama uygulamada bu ilkedan sapmalar olduğu görülüyor. Örneğin 1995 yılında Oklahoma’daki bombalama olayında ve 2001 yılında New York’taki ikiz kulelere saldırı düzenlendiğinde ajans “terör” kelimesini kullanmış. 7 Temmuz 2005 tarihinde Londra’daki bombalama olayında da bu kelime kullanılmış.
(...)

Sayfa 269-270-271:

İşin ilginç tarafı McCarthy’nin, Kennedy ailesiyle yakın ilişkiler içinde olmasıydı. Başkan Kennedy’nin babası Joseph P. Kennedy de şiddetli bir komünizm düşmanıydı ve McCarthy’yi sık sık evine davet ederek ona yakınlık gösteriyordu. http://en.wikipedia.org/wiki/Joseph_P._Kennedy,_Sr.

McCarthy döneminde Amerika’nın en ünlü düşünür, yazar ve sanatçıları zulme uğradılar, işlerini kaybettiler, ülkeyi terk etmek zorunda kaldılar. McCarthyizm döneminde kara listeye alınan ve çeşitli sıkıntılar çeken bazı ünlü şahsiyetler arasında şu isimler de vardı: Leonard Bernstein, Bertolt Brecht, Luis Buñuel, Charlie Chaplin, Aaron Copland, Jules Dassin, Albert Einstein, Danny Kaye, Otto Klemperer, Thomas Mann, Arthur Miller, j. Robert Oppenheimer, Edward G. Robinson, Pete Seeger, William L. Shirer, Orson Welles. Liste böyle uzayıp gidiyor.

<http://tr.wikipedia.org/wiki/McCarthycilik>

Günümüzün deyimiyile McCarthy Amerika’nın kurumlarına ve aydınlarına kumpas kurmuştu.

“Unutmayalım ki, biz bu ülkede korkak insanların mirasçıları değiliz. McCarthy’nin sözleri müttefiklerimizi rahatsız etti. Düşmanlarımızı rahatlattı. Bütün kabahat McCarthy’nin mi? Hayır! McCarthy toplumdaki korku duygusunu başarıyla istismar etti.” İşte Murrow cesur bir gazetecinin ülkede en çok korkulan adam karşısında dik bir duruş sergileyebileceğini gösterdi.

http://tr.wikipedia.org/wiki/Edward_R._Murrow

(...)

Sayfa 279:

John Kennedy, 1960 yılında başkanlığa seçilince USIA’nın çalışmalarına büyük önem verdi.

http://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Information_Agency Bu ajansın başına saygın bir gazeteci olarak tanınan ve McCarthy’yi eleştirmekle ün yapan Edward R. Murrow getirildi.

(...)

Sayfa 283-284:

ICA’nın adı yeniden USIA oldu. Amerikan halkına dünya hakkında bilgi verme görevinden vazgeçildi. Reagan USIA’nı yeniden Soğuk Savaş’ın taarruz silahlarından biri haline getirmeye çalıştı. USIA 1983 yılında kurulan Özel Planlama Grubu (SPG) ile yakın işbirliğine gitti. SPG, yeniden yapılandırılan “Demokrasi Projesi”nin arkasındaki kuruluştu ve Reagan yönetimince güç kazandırılan National Endowment for Democracy (NED) adlı örgütün yönlendiricisiydi. Amerika’nın eski Dışişleri bakanlarından Madeleine Albright USIA’nı dünyanın en etkili karşı propaganda örgütlerinden biri olarak nitelendirmişti. Başkan Clinton USIA’nı Amerika’nın elindeki “en etkili dış politika aracı” olarak tanımlıyordu. Clinton, 1994 yılında askeri olmayan bütün propaganda çalışmalarını USIA’nın denetiminde tek bir çatı altında topladı. Bu yeni örgütlenme döneminde dünyada serbest ticaretin yaygınlaştırılması savunulacak ve NATO’nun genişlemesine destek verilecekti. 1999 yılının Ekim ayında USIA kapatıldı. Onun görevleri bir kere daha Dışişleri Bakanlığı’na devredildi. Dışişleri Bakanlığı bütün dünyadaki propaganda çalışmalarını ama acaba kendi bilgilerini koruyabilecek miydi? Bu pek mümkün olamadı ve Amerikan Dışişleri Bakanlığı’nın ve diğer bazı önemli istihbarat kuruluşlarının çok sayıda belgesi dünya basınına sızdırıldı.

(...)

Sayfa 302:

18 Nisan 1960 tarihinde CHP ve bir kısım basının faaliyetlerini soruşturmakla görevli bir Meclis Tahkikat Komisyonu kurulmasını öngören yasa çıkarıldı. Bu yasanın görüşüldüğü meclis toplantısında konuşan İsmet İnönü “Bu yolda giderseniz sizi ben bile kurtaramam,” dedi. 7 Mayıs

günü İzmir’de bulunan Kara Kuvvetleri Komutanı Cemal Gürsel’in gazetecilerle yaptığı bir konuşmada söylediklerine yayın yasağı geldi. Bu yasağın konulduğunu yayınlamak da yasaklandı.
(...)

Sayfa 304:

27 Mayıs sabahı erken saatlerde radyoda konuşan Alpaslan Türkeş “NATO’ya ve CENTO’ya bağlıyız,” diyerek Batı dünyasından kopulmayacağını işaretini veriyordu. Türkeş’in 1948 yılında Amerika’da kontrgerilla eğitimi alan 16 subaydan biri olması, öyle anlaşılıyor ki, Amerikalılar’a güven vermişti.
(...)

(...)

Sayfa 306-307:

Türkiye’deki askeri yönetimin de Amerika’dan beklentileri vardı. Bunlardan biri, Silahlı Kuvvetlerden 235’i general ve amiral olmak üzere 35.000 subayın zorunlu olarak emekliye ayrılmasının mali yükünü karşılamak üzere Amerika’nın yardımında bulunmasıydı. Amerika bunu kabul etti. Amerikan basını Menderes’in kansız bir darbeye görevden uzaklaştırılmasından memnun görünüyor. Gürsel’in geçici olarak hükümet başkanlığına getirilmiş olmasını İstanbul’da 200.000 kişinin dans ederek karşıladığı Amerikan basınında yer alan haberler arasında. İhtilali değerlendiren yorumlar arasında Menderes’e yönelik eleştiriler de var. Onun Türkiye’nin sanayileşmesinde önemli bir rol oynadığı kabul edilmekle birlikte, son zamanlarda izlediği ekonomik politikaların Türkiye’yi iflasın eşiğine getirdiği belirtiliyor. Aslında Amerikan belgelerine göre, ihtilalin ikinci günü Gürsel’in Amerikan büyükelçisinden aybaşında memur maaşlarının ödenebilmesi için 100 milyon dolar kredi istemesi bu iddiaları güçlendiriyor.
(...)

(...)

Sayfa 314:

12 Eylül’den sonraki gelişmeler Amerika’yı rahatsız edecek yönde olmadı. Almanya, Japonya ve IMF, Türkiye’ye büyük sayılabilecek krediler verdiler. 12 Eylül yönetiminin ekonomiden sorumlu başbakan yardımcılığı görevine getirdiği Turgut Özal, “Bir güvenlik ve itimat havasının yaratılmasından dolayı başarının çoğu askeri hükümete aittir,” diyordu.
(...)

(...)

Sayfa 330:

1983 yılında Başkan Reagan’ın temsilcisi olarak Bağdat’a giden Donald Rumsfeld’in verdiği mesaj bir dostluk mesajı gibi algılanmıştı.
(...)

(...)

Sayfa 333:

Başkan Bush’un o zamanki Ulusal Güvenlik Konseyi Danışmanı Condoleeza Rice, 8 Ekim 2001’de altı önemli gazete kuruluşunun patronlarıyla yaptığı telekonferansta, onları Usame bin Ladin tarafından doldurulan kasetlerin yayınlanmamasına ikna etti.
(...)

(...)

Sayfa 334:

O zamanki ABD Savunma Bakanı Robert Gates 2014 yılının Ocak ayında yayınlanan anılarında, Türkiye’nin 2009 yılının Şubat ayında Kuzey Irak’ta PKK’ya karşı başlattığı kara hareketini engellemek için Türk Hükümeti nezdinde yaptığı ısrarlı girişimleri açıkça yazıyor ve 4 kez uyarıda bulunduktan sonra Türk Hükümeti’nin mesajı aldığını yazıyordu.
(...)

(...)

Sayfa 344:

Üstelik Kongo’daki çatışma alanlarında zengin bakır, kalay, altın, elmas, kobalt ve cep telefonlarında kullanılan koltan madeni vardı.
(...)

(...)

Sayfa 345:

Sonunda NATO'nun müdahalesi başarılı oldu ve Kosovalılar özgürlüklerine kavuşturuldu. NATO hiçbir kara kuvveti kullanmadan, sadece Hava Kuvvetleri'yle sonuç almıştı. Hiçbir asker kaybedilmemişti. Newsweek'in 14 Haziran 1999 tarihli sayısındaki başlık şöyleydi: "Bedel ödenerek kazanılan zafer."

(...)

Sayfa 349:

Doğu ve Batı Almanya'nın birleştirilmesinden sonra Doğu Alman silahlı kuvvetlerine ait pek çok askeri malzeme federal hükümetin eline geçmişti. Bir bölümü Almanya'nın NATO kapsamında öteden beri yaptığı askeri yardım çerçevesinde Türkiye'ye verildi.

(...)

Sayfa 358:

Herkesin bildiği gerçek, Washington'daki en güçlü lobinin Amerikan Hükümeti olduğudur.

(...)

Sayfa 366-367:

Yeni hükümetin başbakanı Mesut Yılmaz, meclis kürsüsünden eski hükümeti eleştirdi. O hükümet Kardak konusunda yanlış iş yapmıştı ve bürokratların etkisi altına girerek gereksiz bir risk almıştı. Bu sözler, Kardak krizi sırasında görevde olan hükümetin Dışişleri Bakanı Deniz Baykal'ın yaptığı etkili bir konuşmayla cevaplandırıldı. Roma'da dışişleri yetkilileri, talebimize rağmen o hukukçuyu karşımıza çıkarmadılar. "Biz Mussolini dönemini hiçbir şekilde savunmayız. Kaldı ki İtalyan Hükümeti'nin Kardak'ın Yunanistan'a ait olduğu yolunda bir görüşü de yoktur." dediler.

(...)

Sayfa 382:

Ancak Amerika'nın o sırada böyle gerekçeleri dinleyecek hali yoktu. Türk Hükümeti'nin verdiği bir vaat yerine getirilmemişti. Ve Amerika buna karşı tepkiliydi. Üstelik onlar, meclisin bu kararından askerleri sorumlu tutuyorlardı. ABD Savunma Bakan Yardımcısı Paul Wolfowitz, Türk Silahlı Kuvvetleri'ni "Meclise liderlik yapmadığı için" eleştiriyordu.

(...)

Sayfa 390:

Hitler diyor ki; "Söylenen yalan o kadar büyük olmalı ki, hiç kimsenin aklına bu kadar büyük bir yalan uydurulabileceği gelmemeli."

(...)

Sayfa 403:

İsrail Merkez Komutanlığı, Kibya köyüne saldırılmasını ve orada yaşayan herkesin öldürülmesini emretmişti. Daha sonra başbakanlığa kadar yükselecek olan Binbaşı Ariel Şaron, bu emri yerine getirmekle görevliydi. Bu insanlık dışı saldırı duyulunca İsrail'e karşı bütün dünyada daha önce görülmemiş bir tepki ve protesto hareketi oluştu.

(...)

Sayfa 423:

Gazetecileri şu veya bu yöntemle elde ederek, onlara yön vermeye çalışma girişimlerinin tarihi çok eskiye gidiyor. Dünyada bunun bilinen örneklerinden biri Bismarck döneminde Almanya'nın uyguladığı yöntemdir. Almanya'nın "Demir Başbakanı" Otto von Bismarck, gazetelerin genel yayın müdürlerini rüşvet vererek elde etmek için bir fon kurmuştu.

(...)

Sayfa 438:

Berlusconi yayın hayatına atıldıktan beş yıl sonra 58.3 milyon dolarlık bir servete sahip oldu. Daha sonra Mediaset adlı yayın kuruluşunu kurdu ve Milan kulübünü satın aldı. Kısa zamanda serveti 6.2 milyar dolara ulaştı. Forbes dergisine göre Berlusconi artık dünyanın en zengin 194. kişisiydi. Elindeki basın gücünün de etkisiyle dünyanın en etkileyici 12. şahsiyeti sayılıyordu.

(...)

Sayfa 440:

Murdoch İngiliz basın sektöründe güçlü bir yer edindi. Onun sahibi olduğu The Sun gazetesinin tirajı 1967 yılında 10 milyona ulaştı. Murdoch İngiltere'nin iç siyasetinde de etkili olmaya başladı. 1980'li ve 1990'lı yıllarda Başbakan Margaret Thatcher'e destek verdi. Onun döneminin kapanmasından sonra bu defa Tony Blair'in İşçi Partisi'nin yanında yer aldı. Murdoch Avustralya'da olduğu gibi İngiltere'de de siyasi eğilimlerini değiştirmekle tanınıyordu. Tony Blair'i desteklemekten vazgeçip David Cameron'ın Muhafazakar Partisi'nin yanında yer aldı. İskoçya'da ise Murdoch'un gazeteleri bağımsızlıkçı İskoç Ulusal Partisi'ne destek vermeye başladı.

(...)

Sayfa 449:

Örneğin ABD'nin, bütün Ortadoğu ülkelerini demokratikleştirme iddiasıyla ortaya attığı "Büyük Ortadoğu Projesi"nin metninde laiklikten tek bir kelimeyle dahi söz edilmemekteydi.

(...)

Sayfa 453:

Sonunda gazetenin sahibi, 2001 yılında Almanya'da bizzat Cumhurbaşkanı Johannes Rau tarafından kabul edildi. Bu görüşmede Hürriyet gazetesinin Alman Hükümeti'ni eleştiren yayınlarının da ele alındığı ifade ediliyor. Bir süre sonra gazetenin Almanya sorumlusu Ertuğ Karakullukçu'nun görevinden istifa ettiğini öğrendik. Gazetenin yalnız yöneticisi değil, havası da kısa süre içinde değişti. Tirajı büyük ölçüde düştü.

(...)

Sayfa 455-456:

Esasen ayaklanmaları bastırmak 1924 Anayasası'yla cumhurbaşkanına verilmiş bir görevdi. O anayasanın 38. maddesine göre cumhurbaşkanlarının mecliste okudukları yemin metninde şu cümle de yer alıyordu: "Türk Devleti'ne yönelecek her tehlikeyi en son şiddetle önleyeceğim."

(...)

Sayfa 467:

Basın adeta bu davaların bir parçası olmuştu. Neredeyse her gece televizyon ekranları bir mahkeme haline getiriliyor, şiddetli tartışmalara sahne oluyordu. Sorunun uluslararası boyutuna değinen pek yoktu. Son yıllarda Türkiye'de yaşanan bazı gelişmeler büyük devletleri memnun etmemişti. 1 Mart tezkeresinin mecliste kabul edilmemesi, Türkiye'yle Amerika arasında Dubai'de imzalanan anlaşmanın muhalefetin itirazları nedeniyle onay için meclise sunulamaması, Ermeni protokollerinin aynı şekilde engellenmesi, 2005 yılında AB'yle imzalanan belgenin onay için meclise getirilememesi, Patrikhane'nin taleplerinin bir türlü karşılanamaması bu devletleri çok rahatsız ediyordu. Onlar 1 Mart tezkeresinin meclisten çevrilmesinden askerleri sorumlu tutuyorlardı.